

Kin

Baka István: November angyalához

Baka István költészete számomra az utóbbi egy év legnagyobb élménye. Mielőtt meghalok majd, úgy szeretném látni a világot, ahogyan most ő látja. Félek, nem fogom úgy látni.

Megemelve lát mindent, úgy, ahogyan nincsen is. Megérdemli. Megérdemli, mert úgy került a kegyelem közelébe, hogy nem pedálozott érte. Azt mondja: „Jó, jó tudom, sohase voltam angyal”. Hát így könnyű. Kegyelmet kap, mert önként mindent bevall, ugyanakkor sohasem panaszodik.

Egyébként igaz van. Másikülönben meg – a józan észével – ellenszegül a világtalálkozásnak. A lázadó hangját szólaltatja meg ezekben a versekben, de olyan szeretettel méltóan, hogy én, ha odaát lennék, és döntési jogköröm volna, azonnal meghatódnék. De nem vagyok odaát. Bámulum tehát csupán az embert, aki mindezt meri.

A legszebbek talán a Yorick-versek. Három remek darab. Köztük is első a *Yorick panaszdala*. Az eleve vesztes pozíciójából megszólaló perlekedő hang ez. Háttérbe szorítva a korábban kidolgozott szólásokot, ez a kötet vállalja, hogy csupán a legvégsőkről beszél: „Én itt vagyok de hol vagy te Uram / S hol voltál amikor kerestelek meg” – mondja az *Én itt vagyok* című vers.

A költő itt azért stilizál, hogy az eddigiekhez képest személyesebb, vallomásosabb hangot üthessen meg. Az utolsó versben, a *November angyalában* mintha apánk szólna valahonnan távolról hozzánk, akkoról, amikor még kisfiú volt.

Kicsoda hát Hány János, Arsenyij Tarkovszkij, szegény, szegény Yorick és Sztjepan Pehotnij? És kié a vágy, az öröm, a félelem és a

kin? Ki rimelteti itt össze Pant és a marcipánt? Ki mondja, hogy: „Itt isten az kinek bár púp a hátán / Koalíciós partnere a Sátán?”

Aki a versekben beszél, az persze könnyű helyzetben van, mert ő nem látszik, de sok mindent lát. Ha odafönt élelmes kabinetfőnök lenne, már rég tanácsadónak szerződött volna.

Így viszont nyertünk egy nagy költőt. Baka István költészete szinte észrevétlenül emelkedett meg az utóbbi években. Bár sokan szoltak már, hogy jó lesz odafigyelni arra, amit csinál, még mindig nem eléggé figyelünk.

Arról, hogy kik vagyunk, ilyen radikálisan nem beszélt költő mostanában minálunk. És milyen szépen beszél. Úgy csinál, mintha verset írta. Rím, strofa, időmérték. Ha a metrum úgy kívánja, rövidnek kell lennie a hosszú í-nek is, mint a *Pügmalion* első versszakában: „Lépj ki a közből! Fogynak napjaim; / Már nem tudok nagyon sokáig várni. / Légy a gyönyör, de légy akár a kin. – / Légy, Galateia, bárki és akármilyen!”

De hát nehéz erről beszélni, azért vannak ott a versek. Azt szeretném, ha már ezt az írást elolvasták, kivételesen elolvassák a kötetet is, amiről szeretlek meg” – mondja az *Én itt vagyok* című vers.

Még van egy kis időnk. (*Jelenkor*, 1995.)

Károlyi Csaba

Néptől népig

Hazakerült Ignác Ferenc gyűjteménye

Ignác Ferenc, a Sydneyben élő világotutató, az Ausztrál Múzeum külső munkatársa neve évek óta fogalom Gödöllőn, hiszen 1990 és 1992 között több ezer Ausztráliában és Óceániában gyűjtött néprajzi és természeti tárgyat ajándékozott szülővárosának, kiállításokat láthattunk belőlük a gödöllői Városi Múzeumban. Tavaly év végén Vitray Tamás televíziós műsorából az ország is megismerhette Ignác Ferenc személyét, munkásságát. Értésülhetünk gondjáról: nincs rá módja, hogy gyűjteményének további részét hazajuttassa. A műsor hatására több cég és magánszemély ajánlotta fel segítségét, e támogatások egyeztetését, a hazaszállítás megszervezését pedig a Viva Média Reklámügynökség vállalta. Március 23-án érkezett Magyarországra az újabb több ezer darabos egzotikus gyűjtemény, június 9-én nyílt belőle kiállítás Gödöllőn, majd a későbbiekben más településeken is bemutatásokat rendeznek a tárgyakkól, amelyek láttán a Föld túlsó, tőlünk legtávolabb eső részének életéről alkothatunk fogalmat. Gödöllőn tartózkodik egy hónapig Ignác Ferenc is. Utazásairól, kutatói pályája kezdetéről kérdeztem.

– Hűsz éven keresztül fogással foglalkoztam, de a szerelmem mindig a természet világa volt. Fogtechnikusként a Gödöllői Agrártudományi Egyetem fogászata számára is dolgoztam, találkoztam ott Fábrián Gyula professzorral, akitől Afrika állatvilágáról tanultam, valamint megismerkedtem Kenyából és Tanzániából érkezett diákokkal. Megszületett bennem a vágy: eljutni Afrikába. Szuahéli szavakat tanultam, és mire 1971-ben a vadászati világiállítás megnyílt Budapesten, már tudtam annyira, hogy Kenya és Tanzánia vadászati miniszterét kalauzolhattam nálunk. Meghívtak hazájukba. Szinte el sem hittem, de igaz volt, hogy 1971 karácsonya után elindultam Afrikába. Egyiptomba érkeztem, onnan mentem Szudánba, Etiópiába, Kenyába, Tanzániába. Majd még kétszer jártam Afrikában. Ezeknek az utaknak az élményeiről a Habub Szudán felett című, 1979-ben a Gondolat Könyvkiadónál megjelent könyvemben szamolok be.

– Mi a habub?
– A habub homokvihar. Az előle menekülő emberek, a sikoltozó anyák, akik menteni igyekeztek a gyermekeiket tettek rám a legnagyobb hatást

Afrikában. A habub mint a smirglipapír tarolja végig a kereteket. A kartúmi homokvihar tizenöt percig tartott, de amit egy év alatt termeltek, létrehoztak, ez a tizenöt perc elpusztította. Újrakezdték. Lustáknak tartjuk a forró égővön élő embereket, de ebben nincs igazunk. Ők úgy élnek, ahogy ott lehet.

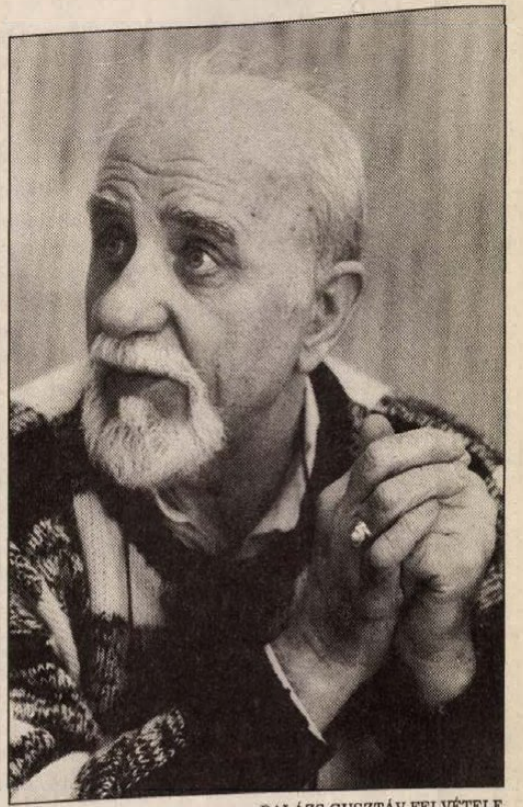
– Ön mélyesen együttérző azokkal a „primitív” népekkel, amelyeket felkeres.

– Már Gödöllőn az afrikai diákokban ugyanúgy kerestem a barátot, mint a helybeliekben. Ma is mindenütt, bármelyik törzsnél találom barátokat. Én nem „zsebre tett kézzel” tárgyalok velük, ők ezt érzik. Egyáltalán nem „primitív”, a világuk éppen annyi évezredes, mint a miénk. Nem rosszabb, nem kevesebb, nem értéktelenebb világ az Európánál, és azt mondja nekem: Frank, mi ilyet nem csinálunk. Most melyikünk a gonosz, melyikünk a primitív?
– Jelenleg Ausztráliában él. Mikor és hogyan telepedett le ott?
– Az afrikai utak elindították bennem a szándékot: meg kell ismernem a természeti népeket. 1979-ben a navajo indiánokat

kerestem fel Észak-Amerikában. De leginkább Ausztráliában és Óceániában található még természeti népek. Az emberi faj különféle fajtái, csoportjai közötti összefüggés ott fedezhető fel, érthető meg igazán. Egy bécsi tudományos szimpóziumon ausztráliai szakemberekhez fordultam: hogyan lehetne eljutni az országukba? Ők segítettek. 1980-ban kerültem Ausztráliába. Ahhoz, hogy a kontinensen, de még inkább az óceániai szigetvilágban szabadon mozoghaszak, szabadon gyűjthessek, vállalnom kellett az ausztrál állampolgárságot.

– A megismert népek közül, úgy érzem, a pápuákat kedveli leginkább. Talán tőlük gyűjtötte a legtöbb néprajzi tárgyat, az ő társaságukban látható fényképeken. Mi a szeretetre méltó pápuákban?

– Tudja, a pápuák földjén már sok kutató eltűnt. Nálam sokkal jobban felszerelt kutatók. Én egyedül, gyalog, egy hátizsákkal megyek ott az erdőben. És engem nem ölnek meg, hanem visszavárnak. Házat építenek a számomra. Megosztják velem a vizüket, amelyet egy-két kilométerrel hoznak a csúszós, agyagos ösvényeken, és decinként mérnek ki a törzs tagjainak. Elkísérnek a szomszédos, esetleg velük ellenséges törzshöz, nehogy bajom essék. Én nem emlékszem rá, hogy korábban, a szülői házon kívül, annyit kaptam volna valakiktől, mint tőlük. Nem tudok róla, hogy a magam fajtábeliek akár az életük árán is megvédtek volna, mint ők kések erre.

BALÁZS GUSZTÁV FELVÉTELE

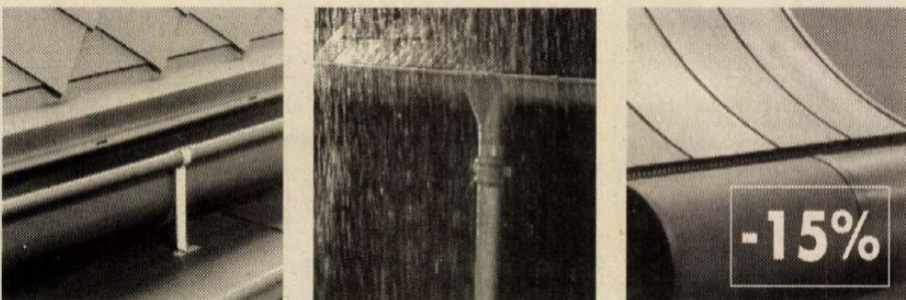
Ezek az emberek nagyon elszigeteltek, ezért vadabbak is, féltékenyebbek is másoknál. Amikor többem magammal jelentem meg köztük, féltek tőlünk. Amikor egyedül mentem, láttam, hogy nem bújnak el a közeledésemre. Sokan azt tarthatják, hogy ilyen magamfajta, őserdőt járó emberhez nem illik az ellágyulás, de ez nem igaz. Ha ők, a pápuák megkönnyezik a búcsút, én is megkönnyezem. Ha ők szeretnek engem, mi mással viszonzom, mint azzal, hogy én is szeretem őket.

– Mit jelent önnek, hogy hazakerült a gyűjteménye, hogy kiállították a szülővárosában?

– A legegyszerűbben válaszolok: azt, hogy nem dolgoztam hiába. Eddig Magyarországon nem volt rá alkalom, hogy olyan tárgyakat, mint amilyenek a gyűjteményemet alkotják, láthassanak. Lássunk, tanuljunk, tudjunk minél többet. Mi magyarok kis nép vagyunk, nem erővel, nem fegyverrel kerekedhetünk mások fölé, hanem csak a tudással, amit megszerzünk.

Nádudvari Anna

VM ZINC Ár eső

A 150 éves VM ZINC egyedülállóan tartós horgany esővízlevezető rendszereit már egész Európában használják. A mindenfajta tetőfedéshez kitűnően alkalmazkodó horgany lefolyócsövek és ereszcatornák július 31-ig **15% engedménnyel** kaphatók - készpénzfizetés esetén - a VM ZINC budakeszi raktárházában. Kérjük, keressen fel minket, hogy kedvezményesen vásároljon és megismerje a VM ZINC világszínvonalú termékeit. Nyitvatartás: hétfőtől péntekig, 7.00 - 15.30 óráig.

VM ZINC Kft. 2092 Budakeszi
Pátyi út, Új Ipartelep, Pf. 101; Telefon: 138-6788, 138-6922; Fax: 176-6320

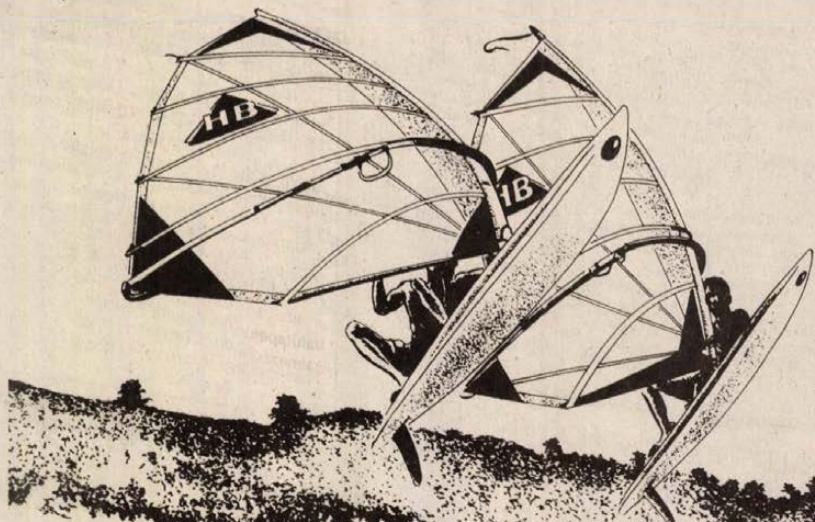
VM ZINC. MAGASAN A LEGJOBB

HB INTERNATIONAL 5. jubileumi HB-KUPA NEMZETKÖZI SZÖRFVERSENY

1995 június 15 - 18.
Balatonfüred
MVSZ Vitorlástelep

A HB Racing Team az idén is randevúra hívja a szörfözés szerelmeseit! Balatonfüreden június tizenötödikén kezdődik a HB-Kupa Nemzetközi Szörfverseny. Az ötödik jubileumát ünneplő rendezvényen az európai élmezőny képviselői is vízre szállnak.

Vállalkozó kedvű amatőrök, figyelem! Június tizenhetedikén nyílt, hosszú távú versenyt rendezünk. Ezen Ön is megmérkőzhet a profi szörfösökkel! Mindenkit vár a HB Racing Team Balatonfüreden, a sportág legrangosabb versenyén!

GREY